

Kyselytuloksia: Oikeuksien toteutuminen vammaisten henkilöiden arjessa

Mitä ja miksi?

- Kohderyhmä: vammaiset henkilöt, omaiset ja läheiset sekä vammaisneuvosto- ja vammaisjärjestötoimijat
- Tavoitteena saada tietoa siitä, miten oikeudet koetaan toteutuvan arjessa
- Kysely rakennettu YK:n vammaissopimuksen pohjalta, samalla rakenteella kuin VANEn tuleva toimintaohjelma

Miten?

- Avoin sähköpostikysely
- Kyselylomakkeessa 39 kysymystä: 29 monivalintakysymystä, 10 avointa kysymystä
- Kysymykset: miten koet ko. oikeuden toteutuvan, miten asiaa voitaisiin edistää, ja lopuksi kysymykset tärkeimmistä edistettävistä asioista toimintaohjelmakaudella
- Vastauksia 577 (suomenkieliseen 522, ruotsinkieliseen 55)

Muuta huomioitavaa

- Kyselyn saavutettavuus ja mahdollisuus vastata kyselyyn
  - Vammaiset henkilöt vs. muut vastaajat
  - Vastaajia alueellisesti epätasaisesti
  - Järjestö-, vammaisneuvosto- ja yhdistysaktiivit
  - Ei voida katsoa vain enemmistöä (esim. pienet vammaisryhmät)
  - Ihmisoikeudet vs. priorisointi ongelmallista
  - Jatkossa: Kyselyn saavutettavuuden kehittäminen, eri kieliversiot, haastattelut?
- > Antaa tärkeää ensikäden tietoa oikeuksien toteutumisesta**
- > Herättänyt paljon mielenkiintoa kentän toimijoissa**

Parhaiten toteutuvat oikeudet kyselyn valossa

Kaikki vastaajat (eniten hyvin tai melko hyvin vastauksia, vastauksia yhteensä 577)

- 1. Pääsy terveystalveluihin** yhdenvertaisesti muiden kanssa (225 vastausta)
- 2. Tiedon saatavuus yhteiskunnallisen päätöksenteon tueksi** ja
- 3. Pääsy kulttuuri- ja vapaa-ajan palveluihin** (molemmat 166 vastausta vastaajista)
- 4. Oikeus osallistavaan opetukseen** (144 vastausta)

-> Huomioitava: ainoastaan oikeuden terveystalveluihin kohdalla oli enemmän melko hyvin tai hyvin -vastauksia kuin melko huonosti tai huonosti -vastauksia

Parhaiten toteutuvat oikeudet kyselyn valossa 2

Vammaisten henkilöiden vastaukset (eniten hyvin tai melko hyvin vastauksia, vastaajia yhteensä 301)

- 1. Pääsy terveystalouteen (140 vastausta)**
- 2. Oikeus osallistua kulttuuri- ja vapaa-ajan toimintaan (97 vastausta)**
- 3. Tiedon saatavuus yhteiskunnallisen päätöksenteon tueksi (87 vastausta)**
- 4. Oikeus osallistua liikuntaan ja urheiluun (86 vastausta)**

Huom! Myös vammaisten henkilöiden vastauksista, pääsy terveyteen oli ainoa kysymys, jossa oli enemmän melko hyvin tai hyvin kuin melko huonosti tai huonosti -vastauksia.

Huonoiten toteutuvat oikeudet kyselyn valossa

Kaikki vastaajat (eniten huonosti tai melko huonosti vastauksia, vastaajia yht. 577)

- 1. Oikeus saada työtä ja tehdä työstä yhdenvertaisesti muiden kanssa (434 vastausta)**
- 2. Toimijoiden tietoisuus vammaisten henkilöiden oikeuksista (409 vastausta)**
- 3. Vammaisten henkilöiden yhdenvertaisuus (357 vastausta)**
- 4. Oikeus tuettuun päätöksentekoon (343 vastausta)**

-> Oikeuden työhön koettiin toteutuvan kaikkein huonoiten: Peräti 267 vastaajaa koki oikeuden toteutuvat huonosti ja 167 melko huonosti.

Huonoiten toteutuvat oikeudet kyselyn valossa 2

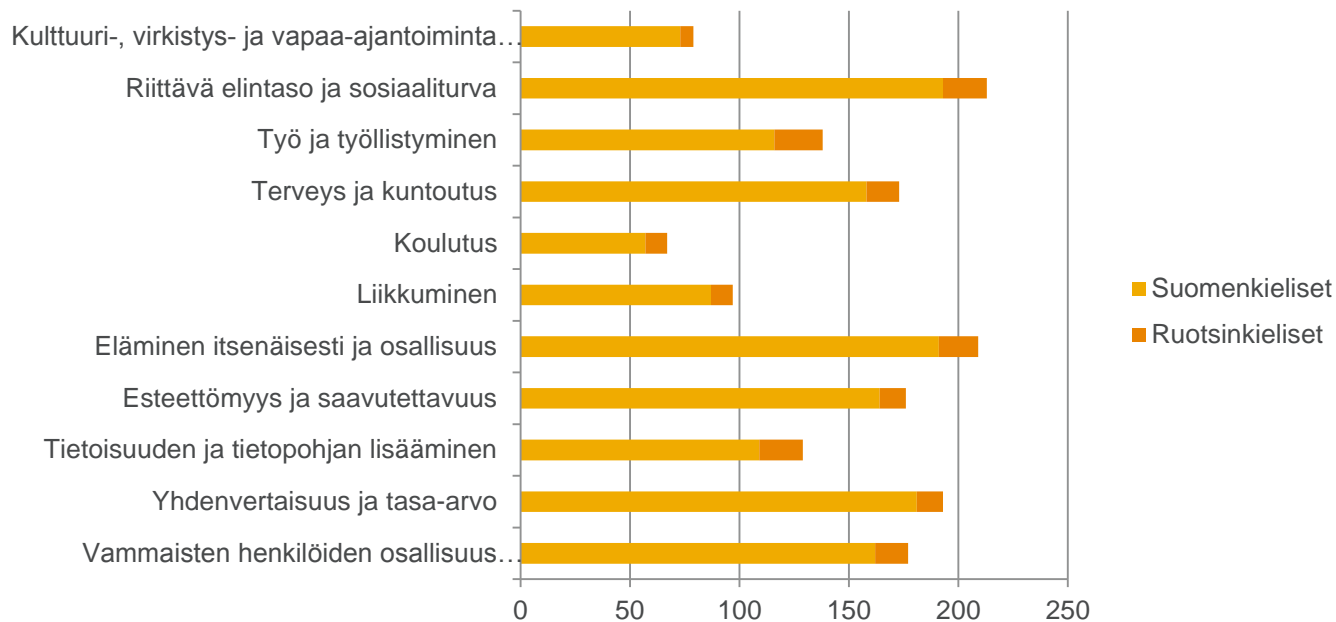
Vammaisten henkilöiden vastaukset (eniten huonosti tai melko huonosti vastauksia, vastauksia yhteensä 301)

- 1. Oikeus saada työtä ja tehdä työtä yhdenvertaisesti muiden kanssa** (224 vastausta)
- 2. Toimijoiden tietoisuus vammaisten henkilöiden oikeuksista** (200 vastausta)
- 3. Yhdenvertaisuus** (182 vastausta)
- 4. Oikeus riittävään elintasoon ja sosiaaliturvaan** (175 vastausta)

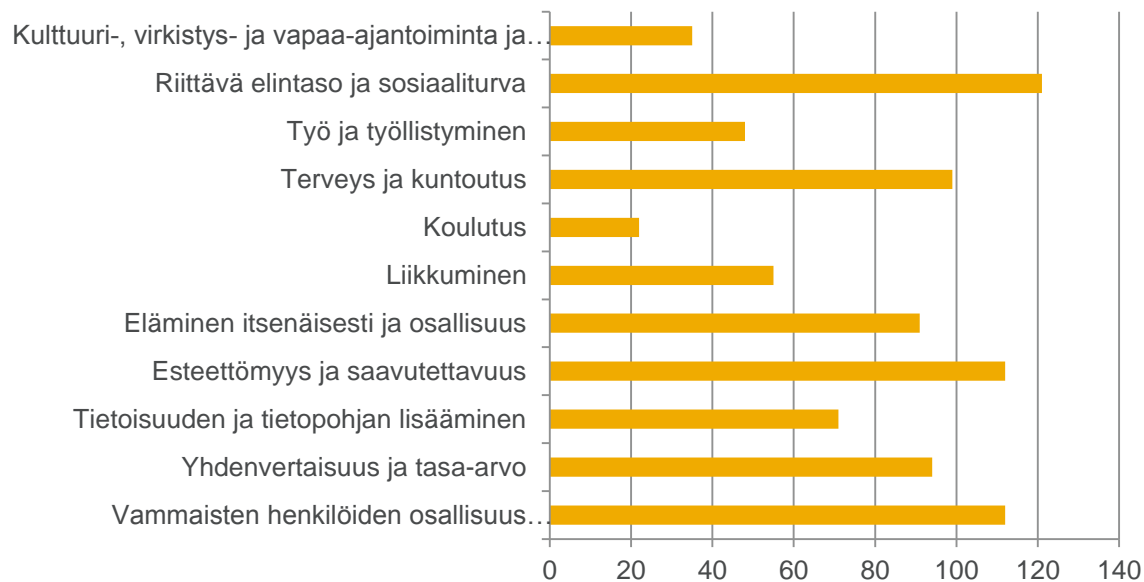
Tärkeimmät edistettävät asiat toimintaohjelmakaudella 1

Kaikki vastaajat (yht. 577)

Tärkeimmät edistettävät asiat toimintaohjelmakaudella 2

Vammaisten henkilöiden vastaukset (yht. 301)

Tärkeimmät edistettävät asiat toimintaohjelmakaudella 3

Kaikki vastaajat:

1. Riittävä elintaso ja sosiaaliturva
2. Eläminen itsenäisesti ja osallisuus
3. Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo

Vammaiset henkilöt:

1. Riittävä elintaso ja sosiaaliturva
2. Osallisuus päätöksenteossa sekä esteettömyys ja saavutettavuus

Keinoja oikeuksien toteutumisen edistämiseen

- **Tietoisuuden lisääminen**
  - Koulutus, tiedotus, asenteisiin vaikuttaminen
- **Aito osallisuus**
  - itseään koskeviin päätöksiin esim. palvelusuunnittelussa
  - yhteiskunnalliseen päätöksentekoon
- **Esteettömyyden ja saavutettavuuden varmistaminen**
  - edellytyksenä muiden oikeuksien toteutumiselle
  - nähtiin laajasti eri ryhmien kannalta

Keinoja oikeuksien toteutumisen edistämiseen

- **Riittävät palvelut ja mahdollisuus vaikuttaa niihin**
  - muun muassa asumispalvelut, henkilökohtainen apu, kuljetuspalvelut, tulkkipalvelut
- **Riittävä toimeentulo ja sosiaaliturva**
  - mahdollisuus tehdä työtä ja saada siitä palkkaa
  - toisaalta mahdollisuus riittävään sosiaaliturvaan: minimietuuksien taso, asiakasmaksut, omavastuut, palvelumaksut

Yhteenvetoa

- Kyselyn perusteella vammaiset henkilöt ja heidän läheisensä kokevat oikeuksien toteutuvan **melko huonosti**
- **Huonoiten** koetaan toteutuvan **oikeuden saada työtä ja tehdä työtä yhdenvertaisesti**; **parhaiten** koetaan toteutuvan **yhdenvertaisen pääsyn terveystalveihin**
- **Tärkeämmiksi** edistettäviksi asioiksi koettiin **riittävä elintaso ja sosiaaliturva, eläminen itsenäisesti ja osallisuus sekä yhdenvertaisuus ja tasa-arvo**

Yhteenvetoa

- Aito osallisuus
- Riittävät palvelut
- Riittävä toimeentulo ja sosiaaliturva
- Esteettömyyden ja saavutettavuuden merkitys
- Lisää tietoa ja asennemuutosta

Tulosten hyödyntäminen

- Toimintaohjelmatyö
- VANEn toiminnan suunnittelu
- Paikallisesti vammaisneuvostotyössä?
- Raportti julkaistu ja tulokset vapaasti hyödynnettävissä

kiitos

Twitter VANE_STM

tea.hoffren@stm.fi / 02951 63220